

Förord till boken Vargatider på Stångenäset

Sven Rydstrand

VARGA
TIDER
PÅ
STÅNGE
NÄSET

VARGATIDER
PÅ
STÅNGENÄSET

BOHUSLÄNSKA KULTURBILDER

av

Sven Rydstrand

FÖRFATTARENS FÖRLAG

BRODALEN

Avsikten med utgivandet av denna bok har varit att söka belysa den svåra tid i Stångenäsets historia, som de fem eller sex decennierna närmast efter Bohusläns införlivande med Sverige otvivelaktigt innebar för befolkningen här, liksom för nästan hela landskapet. Dessa i många avseenden verkliga vargatider har nämligen hittills blivit föga utforskade och kända.

Denna period sammanfaller emellertid i stort sett med den, under vilken häradstinget för Stångenäs och Sotenäs hölls huvudsakligen på gårdarna Broberg och Mellby i Bro. Någon utförligare och tillförlitligare källa om de nyss nämnda förhållandena kan således näppeligen finnas än de domstolsprotokoll, som på den tiden skrevs. Ett systematiskt studium av domböckerna har därför skett, varvid alla viktigare protokoll och handlingar från Stångenäset under åren 1660–1750 har avskrivits.

Dessutom har för detta arbete även det mesta av Stångenäsets kyrkors räkenskapsböcker från åren 1622–1750 genomgått, och härur har många uppgifter hämtats för komplettering av domböckernas berättelser bl. a. om präster och klockare. Även diverse brevsamlingar i Krigsarkivet har studerats.

Tyvärr är domböckerna inte bevarade för alla åren. Det finns stora luckor särskilt i slutet av 1600-talet. Men även många av 1700-talets tingsprotokoll är förstörda, vilket må förklara en stor del av bristerna i denna bok.

I huvudsak har endast protokollen från åren före 1732 medtagits emedan häradstinget sedan flyttades till Kviström varigenom de många småmålen till stor del försvinner. Endast några mera intressanta mål från 1740-talet har avskrivits. Men det är författarens avsikt att inom en inte alltför avlägsen framtid återkomma med en fortsättning för åren fram till 1850.

Vid återgivningen av protokollen har nutida stavning använts för att göra texten mera begriplig. Själva språkformen har dock i regel inte översatts, liksom ej heller de många lokalbetonade folkliga uttrycken och talesätten. Detta bidrager nämligen till att något av atmosfären i de gamla tingssalarna liksom dröjer kvar över de ålderdomliga orden och tankarna, även sedan dessa blivit nystavade och tryckta. Däremot har det ansetts lämpligt att i en del fall endast referera protokollen, särskilt längre sådana, där tingsskrivaren varit alltför ordrik i sin framställning.

Det är utgivarens förhoppning, att många stångenäsingar både här hemma och ute i förskingringen skall finna glädje av att läsa dessa berättelser om förfäderna på Stångenäset i en gången tid – folket som levde i vargatider.

Brodalen på Stångenäset i januari 1965.
Sven Rydstrand.